

JINGHPAW WUNPAWNG AMYUSHA NI A MANU DAN AI HTUNGHKING NI

Maran La Mai, Hparat Panglai Journal



Figure 1Tangpre Maria Poi Manau, 2019, Mung Hpan

Ga hpaw : Moi, anhte a Jiwoi Jiwa ni gaw, kaga amyu ni hte kayau gaya, achya awa n rai mat na matu, anhte hpe lam woi makawp maga hkrat wa sai re. Kaga amyu masha ni rai nga ai, Miwa, Kala, Sam, Myen, Balawng, English ni hta anhte a htunghking ni n sa kayau lawm ai zawn, anhte kaw mung shanhte a htunghking n kayau lawm ai hpe mu lu ai. Shanhte hte jawm nga nga ai raitim, kadai mung kadai tinang a htunghking hte tsun shaga ai aga hpe manu shadan let nga lai wa sai rai nga ga ai.

Dai aten aprat hpe daini anhte gaw ningsin prat ngu nna tsun chye ga ai. Dai ningsin prat, gumgun gumhpa Nat jaw ai prat hta pyi gaw, anhte amyusha ni, amyu masha langai mi hku nna nga lai wa sai. Dai rai yang, daini ninghtoi prat, chyechyang kunghpan wa sai prat hta, anhte a htunghking ni hten run wa nna, tsun shaga ai aga ni shamat kau wa ai rai yang, ninghtoi prat na anhte ni gaw, labau hta mara lu ai ni, ahka kap ai ni tai mat na tsang ra ga ai.

Dai majaw, Nat jaw ai prat kaw nna daini ndai prat du hkra, lam woi hkrat wa ai Jiwoi Jiwa ni hpe chyeju dum ra ga ai. Dai hte maren anhte a kashu kasha ni hpe, Myu tsaw myit, Mungdan tsaw myit ni hkringhtawng jaw da na lit kaba mung lu nga ga ai. Ndai Amyusha myit hpe galoi mung kyem da nga yang sha, Jinghpaw Wunpawng Amyu ngu nna grin nga lu na re. Anhte hpe kahkyin gumdin shajup shangang da ai gaw, anhte a tsawm htap manu dan la ai htunghking rai nga mali ai. Anhte amyusha ni bra ayai mat ai lam n byin hkra shajup da ai pali hte bung nga ai. Dai pali hte bung ai htunghking hpe tutnawng e makawp maga nga ra ga ai. Grau ngangkang hkra, madang tsaw wa hkra gawgap la ra ga ai. Kashu kasha ni hpe matut manoi ginlen ya, sharin achyin ya let shadum jahprang nga na lit kaba lu nga ga ai law.

Dai re majaw, anhte a tsawm htap manu dan ai htugnhking ni a lam hpe hka ja yu ga ngu shiga madat Nu Wa Hpu Nau ni hpe saw lajin dat mayu nngai. Ya shawng nnan anhte a htunghking ni kaw na' shachyen shaga ai lam' hpe jawm yu yu ga.

Shachyen Shaga Ai Lam :

Htunghking: Shachyen Shaga ai hpe,

- -Htinggaw mying hte sha n hkum tsup ai.
- -Amyu rusai hte sha, n hkum tsup ai.
- -Htinggaw mying hte hpawn, amyusai, daidaw buga Kanu Kawa mying ni yawng shalawm ra ai.

Anhte amyusha ni gaw, shada da shachyen shaga hkat ai lam shawng galaw nna she, ra ai lam ni hpe matut jahta ai htunghking lu ga ai. Anhte a manu dan tsawmhtap la ai htunghking re. Kaga amyusai masha ni hte n bung ai htunghking rai mali ai. N chye hkat ai shada raitim, garai n hkauchyap ai shada raitim, shachyen shaga hkat ai majaw hkukau ai lam grau lu la wa sai re. Shachyen shaga hkat ai shaloi, tinang a htinggaw mying hte sha shachyen yang n hkum tsup nga ai. Htinggaw mying bung nna amyusai rusai n bung ai ni grai law nga ai. Ga shadawn Manam ngu ai htinggaw mying lu ai ni hta, Marip Manam, Maran Manam, Maru Tangbau Manam ngu nna nga nga ma ai. Dai majaw htinggaw mying hte sha shachyen jang, mayu dauma kahpu kanau hpa baw daw ang ai hpe n chye lu ai. Mahkawn shabrang ni htinggaw mying sha tsun ai nhkan e, shada da shut hkat ai hpe grai mu lu ai.

Amyusai rusai hte sha shachyen yang mung, mayu dauma kahpu kanau hpa baw daw ang ai hpe chyawm gaw chye lu na re. Raitim tinang hte jinghku majing kahkri katsa majing, kashu kahkri majing, yuji majing daw ang ai hpe n chye kau ai lam byin chye nga ai. Tinang a amyusai rusai hte htinggaw mying ni shalawm nna shachyen shaga ai a marang e, tinang hte asai grai ni hkat ai shada rai yang, grau nna kabu gara let hku hkau lu na re. Bai, tinang a buga hpe shalawm nna shachyen ai majaw, rau buga shada hka bra ai na mat sai hte n chye hkat mat sai raitim, bai chye hkat myit dum hkat lu nga ai.

Dai majaw amyusai hte htinggaw mying, dai daw Buga, Kanu Kawa mying ni shalawm nna shachyen shaga yang grau hkumtsup nga ai. Kanu gaw, Kawoi gaw kadai ngu ai jan re, amyusai mying htinggaw mying shalawm yang, hpa baw daw ang ai hpe grau chye loi nga ai. Shawng de garai n hkrum yu ai, n chye hkat ai ni hte hkrum yang, asak hte hkan nna Ji, Dwi, Hkau, Hkri, Tsa, Ning, Shu ngu nna ga hpaw la nna shachyen la ra ai. Shachyen ngut ai hpang she, Kagu Kamoi, Kahpu Kanau, Kashu Kahkri, Kaji Kawoi, Kawa Di, Kanu Tung daw ang ai hte maren bai shaga hkat na rai nga ai. Hkrum ai hte rau Gu (or) Kanam, ngu yang mung n htuk manu nga ai. Kawa ni she daw ang ai hpe Gu ngu kau, Kana Kajan she ang na hpe Kanam ngu shut kau na tsang ra ai. Anhte chyurum Wunpawng sha ni gaw, shachyen shaga dat jang jinghku jingyu hkrai rai ga ai. Hkahku, Myitkyina, Manmaw, Sam mung, Lawu ga, maigan ga kanang ga mi du hkawm mat wa ai raitim, mayu dama kahpu kanau hkrai re. Anhte shada da pu gang sin machyi ai hkrai re. Dai majaw shachyen shaga ai hpe n mai lagawn ai. Kashu kasha ni hpe mung sharin ya ra ga ai.

Mayu Dama, Kahpu Kanau, Kashu Kahkri A Lam

Anhte chyurum sha ni hpe kahkyin gum din da ai gaw, Mayu Dama hte Kahpu Kanau ngu nna mahkri shawn let n dut n hka jawm nga jawm pra ai htunghking a marang e rai nga ai.

Mayu A Lam

Tinang a Kaji a Mayu (snr) Kawoi Dwi a amyusai ni gaw Mayu ni re. Dai hte maren Kanu a amyusai ni, tinang a ningrum ningtau a amyusai ni hte kanam ni a amyusai ni yawng mung Mayu ni rai nga ma ai. Bai, tinang a Kahpu Kanau chyaw re ni a Mayu ni mung Mayu hku nna shaga lawm ra nga ai. Raitimung, dai zawn daw ang tim nkau mi hpe gaw "Hkum ga nna shaga ra ai" ngu ai lam ni mung nga nga ai. Tinang a Kawa Di, Kawa Bawk, Kawa Dim ni a mayu ni hpe mung Mayu ni ngu lawm ra ai.

Dauma (Dama) A Lam

Tinang a Kamoi ni, Kana Kajan ni shayi sha ni hpe la ai ni gaw Dauma ni re. Kahpu Kanau ni a shayi sha ni hpe la ai ni mung Dauma ni rai nga ma ai. Dai hte maren Kawa Bawk, Kawa Dim ni a shayi sha ni hpe la ai ni hpe mung Dauma ni ngu lawm ra nga ai. Raitimung shanhte kaw na nkau mi hpe gaw shanhte la ai, jaw ai hta hkan nna daw ang ai hte maren bai shachyen la ra ai lam ni mung byin chye nga ai. Tinang hte amyusai bung nna htinggaw mying mung bung ai ni a shayi sha ni hpe la ai ni yawng Dauma ni re.

Yuji Hte Kashu Kahkri A Lam

Yu Ji ngu ai gaw, tinang a Mayu amyusai ni a Mayu ni hpe tsun ai re. Ga shadawn, Kawoi Dwi a Mayu ni (or) Kahpu Kayung ni Katsa ni gaw tinang a Yu Ji ni rai nga ma ai. Bai, Tinang a Kanu a Katsa ni, Kanu a

Kahpu Kayung ni a Mayu ni yawng gaw Yu Ji ni rai nga ma ai. Dai hte maren tinang a ningrum ningtau jan a Katsa ni mung, Mayu Katsa wa hte Kahkau ni a Mayu ni mung Yu Ji ni re.

Kashu Kahkri A Lam

Kamoi a shayi sha ni, Kana Kajan ni a shayi sha ni gaw tinang a kahkri ni rai nna, shanhte a madu wa ni gaw Kashu ni rai nga ma ai. Dai hpe Kashu Kahkri ngu ai re. Kamoi a shadang sha ni gaw Kahkau rai nga ai. Dai ni a madu jan ni gaw Kana Kajan bai daw ang mat sai re. Kana Kajan ni a shadang sha ni gaw Kahkri ni rai nna, shanhte a madu jan ni gaw Kasha ni bai daw ang mat ma sai.

Num H pang Kahpu Kanau A Lam

Numhpang Kahpu Kanau mung grai manu dan ai lam rai nga ai. Amyu rusai n bung hkat ai La ni, Mayu wa bung hkat ai, dinghku langai mi kaw na shayi sha ni hpe la ai La ni yawng, Kahpu Kanau daw ang mat ai lam rai nga ai. Maran wa, Lahpai wa, Lahtaw wa, Kareng wa, Sumlut wa, Sam Ai Mawng ni gaw, dinghku langai mi kaw na sha Labang Num ni hpe la ai rai yang, shanhte yawng gaw Num hpang Kahpu Kanau ni re. Shanhte a kasha ni yawng mung shannau ni rai nga ma ai. Dai hte maren, tinang a Kanu a Kana ni Kanau ni a Kasha ni mung amyusai n bung tim, Num hpang Kahpu Kanau ni rai sai. Tinang hte amyusai bung nna htinggaw mying mung bung ai ni gaw Kahpu Kanau chyaw chyaw rai nna n mai la hkat ai. N mai shut hkat ai, n mai shawa sha hkat ai. Num hpang Kahpu Kanau ni shada mung Kahpu Kanau majing zawn n mai la hkat ai. Tinang hte amyusai bung ai shada gaw htinggaw mying n bung tim n la hkat yang grau kaja na re ngu mu mada ai.

Kahpu Kanau Mayu Dama Kashu Kahkri hte Yu Ji ngu ai htunghking hta, pra mayat maya galu kaba wa nna, shada mahkri shawn let magyep kap let nga pra wa ai amyusai ni rai ga ai. Dai majaw daini du hkra ngang grin nga ga ai re. Anhte htunghking hte anhte hpe shabawn shangang da nhtawm, Karai Kasang jaw da Mungdan hta Wunpawng sha ni prat hte prat ningngai nga saga ai rai. ☺

Nsen file – Mung Hpan (RVA)